

PERMANENTNÁ FORMÁCIA ABSOLVENTOV TEOLOGICKÝCH FAKÚLT

doc. ThDr. Štefan Paločko, PhD.

TÉMA III: DÝCHANIE SVÄTÉHO DUCHA AKO PODKLAD PRE STVORENIE SVETA

ÚVOD: Tvorenie sveta ako realizácia projektu

Projekt sveta, resp. jeho „vymyslenie“, ktoré sa deje na základe Otcovho rodenia Syna, je len časť procesu tvorenia. Projekt je totiž potrebné zrealizovať. Idei je potrebné dať existenciu. Aby jej túto existenciu mohol Boh udeliť, musí to byť činnosť, ktorá Bohu nič nepridáva, teda ide o niečo, čo je v Bohu od večnosti nutne prítomné a tvorí takpovediac samotnú definíciu Boha.

1. Otcovo dýchanie Svätého Ducha ako podklad pre realizáciu sveta a človeka

Podľa vnútrotrojičných vzťahov Otcovo dýchanie Svätého Ducha znamená úkon Otcovej vôle, ktorou praje božskú podstatu Synovi. Otec, ktorý rodí, teda poznáva vo svojej podstate Syna, mu túto podstatu skutočne aktívne praje. Svojou vôľou chce, aby Syn skutočne túto božskú podstatu mal. Ak vezmeme do úvahy, že božská podstata je totožná s nekonečným dobrom, potom toto Otcovo pranie božskej podstaty možno úplne oprávnené definovať ako pranie dobra, či ako dokonalú lásku. Otec si praje a tak dáva Synovi absolútne všetko, čo má, teda celú svoju podstatu. Samozrejme božská podstata nemôže byť neosobná, teda nutne musí byť Osobou. Nie však Osobou darujúcou, ani obdarovanou, teda ide o Osobu darovanú, čo je definíciou Svätého Ducha.

Tento dar Otca Synovi je základnou platformou pre to, aby Boh mohol dávať niečo svet. Bez Otcovho darovania Ducha Synovi, by Otcovo darovanie čohokoľvek svet bolo niečím, čo by v Bohu neexistovalo, a tak by k Bohu pridávalo novú dokonalosť, čo je absurdné.

Ak máme upresniť a skonkretizovať dar, ktorý dáva Otec svet, musíme vziať do úvahy, že jedna z definícií Božej podstaty je existencia, s ktorou je táto podstata totožná. Svätý Duch, ktorý má božskú podstatu, je teda existenciou a práve tú je potrebné pridať k projektu sveta, aby mohol svet vstúpiť do reality a byť tak stvorený. Znamená to teda, že Boh Otec dáva svet Svätého Ducha, aby ho tak udržiaval v existencii.

Nemožno však uvažovať takým spôsobom, že by svet dával len „kúsok“ Svätého Ducha, ktorým je existencia. Podstata Svätého Ducha je jednoduchá a nedeliteľná. Pripadá do úvahy, že by Boha nedával Ducha vôbec, alebo keď ho dáva, tak celého. Dar Otca svet je teda dávanie Ducha v plnosti. Samozrejme, že stvorený a konečný svet nedokáže obsiahnuť nekonečného Svätého Ducha. Napriek tomu možno povedať, že Boh Otec dáva svet toľko Svätého Ducha, koľko sa do sveta „zmestí“. Nejde teda o čiastočné darovanie Ducha svet, ale o čiastočnú schopnosť prijať bohatstvo tohto Daru zo strany sveta.

Svet teda dostáva od Boha nie len číru existenciu, ale naplnenie všetkého potenciálu, ktorý majú jednotlivé stvorenia. Ak sa zameriame konkrétne na človeka, nedostáva teda od Boha len to, že môže existovať, ale všetko, čo ho robí človekom vrátane jeho rozumu a slobodnej vôle.

Takto na stvorení sveta má účasť každá Osoba z Trojice. Boh tvorí svet tak, že Otec ho projektuje podľa Syna a prevádza ho do reality darovaním Ducha.

2. Synovo dýchanie Svätého Ducha ako podklad pre ľudskú schopnosť milovať

Celý svet, ako Božie stvorenie, je prirodzene Božím vlastníctvom. Svojou existenciou teda prejavuje svoju náležitosť Bohu a zároveň vyjadruje krásu, múdrosť a dobrotu Boha, ktorá je v najvyššej miery v Bohu prítomná a z ktorej Boh prostredníctvom Svätého Ducha udeľuje svet. V najvyššej miere v tomto svete to platí pre človeka, ktorý je na najvyššej dokonalostnej úrovni. U človeka je však plnosť tejto náležitosti Bohu podmienená jeho slobodnou vôľou. Boh ho stvoril do stavu, kedy sa človek slobodne rozhoduje, či sa odovzdá celý Bohu a bude Bohu patriť žijúc pod jeho vládou, alebo či sa od Boha dištancuje a bude žiť podľa vlastnej vôle a podľa vlastných predstáv. Keďže je Boh zdrojom všetkého dobra a zároveň je človek stvorený Bohom s tým zámerom, aby ho Boh mohol týmto dobrom zahŕňať, je prirodzené pre člo-

veka byť Božím vlastníctvom a existovať v stave plného sebadarovania Bohu. Schopnosť vzťahu sebadarovania človeka Bohu, ktorý Boh do človeka vložil, je možný len v prípade, že tento vzťah má svoj pravzor a je prítomný nejakým spôsobom v najdokonalejšej miere v samotnom Bohu.

Ak vezmeme do úvahy, že Otec tvorí človeka na obraz Syna, schopnosť vzťahu sebadarovania človeka Otcovi závisí od existencie vzťahu sebadarovania Syna Otcovi. Nevyhnutne nás to vedie k faktu, že Syn v Trojici musí aktívne prejavovať svoju vôľu dávať všetko, čo má, celú svoju podstatu, Otcovi. Práve na princípe Synovho sebadarovania Otcovi, čo je teologicky definované ako Synovo dýchanie Svätého Ducha, je možné stvorenie schopnosti človeka odovzdávať sa v plnosti Bohu. Vzťah človeka k Bohu môže tak existovať výlučne vďaka vzájomnému vzťahu medzi Otcom a Synom, ktorý sa realizuje spoločným dýchaním Svätého Ducha.

ZÁVER

Bez Otcovho dýchania Svätého Ducha by nemohol vzniknúť svet, ani človek. Bez Synovho dýchania Svätého Ducha by nebol človek schopný odpovedať na Božiu lásku láskou a sebadarovaním. Bol by len pasívnym prijímateľom Božích darov. Realita sveta stvoreného Bohom nevyhnutne potvrdzuje realitu vnútrotrojičného života, v ktorom Svätý Duch vychádza od Otca i Syna.

NAŠA ÚLOHA:

Katolícky teológ si potrebuje prehlbovať svoje poznanie základných princípov vnútrotrojičného života, aby sa tak mohol utvrdzovať v autentickom poznaní Boha a správnom vzťahu k nemu.

ÚLOHA CIRKVI:

Cirkev ako strážkyňa pravej viery je povolaná poukazovať na prepojenosť vnútrotrojičného života s jeho praktickými dôsledkami vo svete, a to tak pre tých, ktorí chcú žiť podľa autentickej katolíckej viery, ako aj pre tých, s ktorými vedie ekumenický dialóg.

LITERATÚRA:

BULLA UNIONIS COPTORUM., dekrét Florentského koncilu. In: BARON, A. - PIETRAS, H.: *Dokumenty soborów powszechnych, tom III.* Kraków : Wydawnictwo WAM, Księża Jezuici, 2003.

BULLA UNIONIS GRAECORUM., dekrét Florentského koncilu. In: BARON, A. - PIETRAS, H.: *Dokumenty soborów powszechnych, tom III.* Kraków : Wydawnictwo WAM, Księża Jezuici, 2003.

Dokumenty prvých dvoch ekumenických snemov. Prešov : Náboženské vydavateľstvo PETRA 1999.

PALOČKO, Š.: *Ježiš z Nazareta, Záchrana ľudí.* Prešov: GTF PU v Prešove, 2010.

POSPÍŠIL, C.V.: *Jako v nebi, tak i na zemi.* Kostelní Vydří : Krystal OP, Karmelitánské nakladatelství, 2017.

POSPÍŠIL, C.V.: *Ježiš z Nazareta, Pán a Spasiteľ.* Kostelní Vydří : Krystal OP, Karmelitánské nakladatelství, 2000.
